

Рецензия

От Доц . д-р АНЕТА ГАНЕВА ХУБЕНОВА, д. м.

European Registered Toxicologist

Специалист токсикология, клинична токсикология, спешна медицина

Относно: обявен конкурс за заемане на академична длъжност „Професор“ област на висшето образование „7.1.Здравеопазване и спорт“, професионално направление „7.1.“Медицина“ по научната специалност „Токсикология“ за нуждите на Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“ на Факултет Фармация при МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ гр.Варна. Конкурсът е обявен в Държ.в-к брой 36,от 27 април 2018 година.

. На заседание на Факултетния съвет на Факултет „Фармация“ по протокол № 15 / 21.06.2018 год. и със заповед на Ректора № Р-109-470/20.07.2018 год. съм определена за член на Научно жури, а със заповед № Р-109-470/ 20.07.2018 год. съм предложена да изготвя рецензия по процедура за заемане на академичната длъжност „ Професор“ на кандидата доц. д-р Снежа Златева Златева, д.м. в Медицински университет гр.Варна.

Общи данни за кандидата

Кандидатът в обявения конкурс Доц. д-р Снежа Златева Златева, дм , е Ръководител и Доцент към „Клиника за интензивно лечение на остри отравяния и токсикации“ ВМА – МБАЛ, Варна и половин длъжност на Доцент към „Катедра по фармакология, токсикология и фармакотерапия“ на Факултет „Фармация“ при МУ „Проф.д-р Параскев Стоянов“, град Варна. Документите ѝ за участие в настоящия конкурс са представени според изискванията.

Доц. д-р Снежа Златева е родена през 1958 година, средно образование завършва през 1976 година, висше образование в Медицински институт гр.Варна 1982 година. Придобива специалност Вътрешни болести 1989 год., специалност Клинична токсикология 1996 година, научнообразователната степен

„доктор“ по научната специалност „Токсикология“ – 2005 год.,
научното звание „доцент“ по специалността „Токсикология“- 2010
год. и магистърска степен по специалността „Здравен
мениджмънт“- 2014 година.

От 2007 година е началник Клиника за лечение на остри отравяния и
токсикоалергии на МБАЛ –Варна към ВМА.

Представен е списък за участие в 10 специализирани курса за
допълнително образование и квалификация – всички свързани със
специфичността на клиничната й активност и научноизследователска
дейност : токсикология, кардиология, дерматология, алергология
/вкл. Международен курс , организиран от Евротокс/,
индивидуално обучение по проблемите на методите за
извънбъбречно очистване на кръвта.

Професионално развитие – д-р Златева започва своята лекарска
практика като участъков лекар, цехов лекар и токсиколог към Содови
заводи гр.Девня, по-късно ординатор във Вътрешно отделение на
Окръжна болница гр.Варна до Началник Клиника за лечение на
остри отравяния и токсикоалергии на МБАЛ гр.Варна към Военно-
морска болница /2007 година /. От 2008 година е консултант към
Националната група на републиканските токсиколози. От 2010
година след обявен конкурс е „доцент“ в Клиниката за лечение на
остри отравяния и токсикоалергии на МБАЛ гр.Варна към ВМА.

Освен пряката й и твърде натоварена активност във връзка със
споменатите по-горе длъжности, доц.Снежана Златева изгражда – по-
скоро става инициатор за създаването на сдружения и общности на
злоупотребяващи и зависими към алкохол към Община Варна -
участва в основаване на НПО „Суицидопревенция“ през 2008 година,
създател е на НПО Сдружение „Живот без алкохол“, и е организатор
или по-скоро създател и управител на Център за социална
реhabилитация и интеграция на злоупотребяващи и зависими към
алкохол към Община Варна–ЦСРИ – 2014 – 2018 година. Една
изключително иновативна дейност – обществена по своята същност -
с лекционни курсове /аз съм имала възможност да присъствам на

техни събирания и да се възхищавам на умението на доц. Златева да владее и въздейства на участниците /.

От 2016 година д-р Снежана Златева е „доцент“ към Катедра по „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“ на Факултет „Фармация“ при Медицински университет „Проф.д-р Параскев Стоянов“ гр.Варна.

Въпреки, че доц. Златева получава званието „доцент“, смятам да спомена нейната високопродуктивна научноизследователска дейност и до този период – започвам със защитеният от нея дисертационен труд на тема „Проучване върху кожните промени при екзотоксични коми“ – клинично проучване, проведено на общо 5381 болни с остри отравяния, от които 297 постъпили за лечение с картината на екзотоксичен шок - всички лекувани във Военно-морска болница гр.Варна – Токсикологична клиника към ВМА София и част от болни от Клиниката по токсикология на Институт „Пирогов“, София. За първи път в токсикологичната медицинска практика и литература е проучена клиничната характеристика на кожните увреждания, по-скоро лезии, при остри интоксикации. Обстойната клинична характеристика на кожните лезии при различна етиологична причина по отношение на екзогенна отрова, е оценена по отношение на вида отрова, т.е. диагностична стойност, изследвани рисковите фактори, свързани с вида на екзогенната отрова, дозата на постъпилото в организма токсично вещество, клиничната характеристика на кожните лезии, време на появата им, вида, разположение, еволюция, хистология и отклонения в хомеостазата. Този изявен *кожнодистрофичен синдром* при остри отравяния е много добре описан от доц. Златева с предложен практически модел за поведение предвид превенция и лечение на тези, много пъти трудно лечими кожни промени. Допуска се асоцииране на екстрахепаталната способност за биотрансформация на екзогенните токсини от кожните тъкани - епидермис, космени фоликули, потни жлези, което води до увреждане на кожата. До този момент в токсикологичната литература подобни проучвания, добре представени и с богат снимков материал, не са намерени и

поради това смятам, че това е един изключителен принос в областта на екогенната токсикология.

В документацията за кандидатстване в обявения конкурс доц. Снежана Златева е представила следното, съобразявайки се със заеманите професионални длъжности и задължения:

1.-Д-р Снежана Златева е „ръководител” и „доцент” към Клиниката за интензивно лечение на остри отравяния и токсикоалергии – ВМА – МБАЛ, Варна – 2010 – 2018 година

и

2.-Доц. Златева е „доцент” към Катедра по „Фармакология, токсикология и фармакотерапия” на Факултет Фармация при МУ „Проф.д-р Парасдков Стоянов – 2016 – 2018 година

С оглед на по-горе упоменатото тя е представила **СПРАВКА** за осъществената от нея *научноизследователска активност*:

Научни разработки : същите са свързани изключително с проблемите на острите отравяния:

-Реални публикации в български списания – 56

-Реални публикации в чуждестранни списания, електронни на английски език – 48

-Участия в научни конгреси, конференции, симпозиуми в страната – 148

-Участия в научни конгреси у нас с международно участие -44

-Участия в научни конгреси, конференции, симпозиуми в чужбина -42

-Научни изследвания, лекции и практически занятия в областта на зависимостите- алкохол, наркотици и опити за самоубийство – 17
проекта по поръчка и с финансовата помощ на Община Варна – 2009 – 2018 год.

-Монографичен труд – 1 - 2018 година

Съавтор в учебници – 2

Внедрявания - 18

Справка за Преподавателска активност

1991 – 2013 година – асистент по токсикология в Клиниката по токсикология , към МБАЛ Варна към ВМА и хонорован асистент и лектор по токсикология към Катедра Вътрешни болести на МУ гр.Варна – учебна натовареност средно годишно от 200 часа.

Лекции и практически упражнения със студенти-медици, стажант-лекари, лекари специализанти по Спешна медицина, лекари специализанти по Обща медицина, лекари специализанти по вътрешни болести, участие в курсове за специализиращи клинична токсикология, ръководител за специализация по клинична токсикология.

От 2016 до 2018 година като доцент към Факултет „Фармация“, Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“ с учебна натовареност повече от 160 часа : лекции и практически упражнения със студенти фармация – пети курс, студенти фармация – трети курс, и ръководител на трима докторанти .

Доц. Златева е представила подробен списък на всичките си участия и прояви, като е отбелязала в кои от тях е самостоятелен автор, първи или втори автор. Приложената справка за публикациите , за участията и приносите на научната ѝ продукция са оформени в 10 основни насоки, като не са пропуснати и насоките на научната ѝ дейност в полза на обществото – внедрявания на реализираните 17 проекта по програма на ЦСРИ на Община Варна в проблема „Клиничната токсикология в сферата на общественото здравеопазване”.

Приносите на научноизследователската дейност на доц. Снежана Златева са представени от нея в четири направления, като са упоменати за всеки раздел на новостите проблемите на отпечатаните или изнесени на научните форуми доклади, статии, разработваните научноизследователски трудове с приносите им,

станали достояние на различни научни прояви. Приносите са подредени така:

- *Новости в науката и клиничната токсикологична практика*
- *Новости в науката и клиничната токсикологична практика у нас – в България*
- *Обогатяване на съществуващите теории и знания*
- *Внедряване на нови методики в практиката*

Преподавателска дейност

От 1991 година до 2013 година доц.Златева е асистент по токсикология в Клиниката по токсикология на МБАЛ, Варна към ВМА.

През същия период е хонорован асистент и преподавател-лектор по токсикология към Катедра „Вътрешни болести“ на Медицински университет град Варна с учебна натовареност средно годишно от 200 часа.

Друга преподавателска дейност са:

- лекции и практически упражнения със студенти-медици пети курс
- лекции и практически занимания с лекари - специализанти по *Спешна медицина*
- лекции и практически занимания с лекари - специализанти *вътрешни болести*
- участие в курсове за специализиращи „клинична токсикология“
- ръководител на специализация по „клинична токсикология“

От 2016 година до 2018 година като "доцент" към Факултет „Фармация“, „Катедра Фармакология, токсикология и фармакотерапия“ на МУ, Варна доц.Златева има учебна натовареност средно годишно повече от 160 часа, както следва

- Лекции и практически упражнения със студенти „Фармация“ пети курс по дисциплината *Фармакотерапия*

- Лекции и практически упражнения със студенти „Фармация” трети курс по дисциплината *Токсикология*
- Ръководител на трима докторанта, двама от Медицински университет гр.Варна и 1 от Военномедицинска академия.

Данните, които е представила доц. Златева в своята справка за преподавателската дейност, показват една изключително голяма натовареност и отговорност - студенти 3-и и студенти 5-и курс - както и по отношение на преподаваните дисциплини. Като я познавам добре, приемам, че тя се е справяла с поставените ѝ задачи така, както го изисква тази част на нейната професионална активност.

Искам да насоча вниманието на уважаемото научно жури към издадената от доц. Снежана Златева монография **„Морска токсикология Отравяния с храна от морето и инциденти с морски животни”**. Отдавна в Клиниката по токсикология на Военноморска болница гр. Варна този проблем вълнува целия токсикологичен състав – напълно обяснимо поради свързаността на дейността на Клиниката с регион, в който предимно се развиват и проявяват редица инциденти, характерни за този регион. Монографията има изключително голямо значение, още повече че такова задълбочено изследване на един изключително важен проблем в българската научна литература не съществува. Изключително голяма е заслугата на доц. Снежана Златева да обедини в едно видовете морски животни, тяхното токсично действие при контакт и консумация на храна от тях, случаите на инциденти от отровното им въздействие, произходът и същността на токсините, с техния механизъм на действие, клиничната изява на локалните поражения, на общотоксичните и много пъти неврологични патологични прояви при контакт с разнообразните видове морски животни – обитатели на безкрайната морска шир. Изключително внимание за необходимото лечение и особено профилактика за избягване срещата с тях доц. Златева е представила чрез собствен клиничен материал на пострадали при контакти с такива морски обитатели или консумация на такава храна. Особено внимание е отделено за поведението и лечението на пострадалите при инциденти с морски животни в региона на Черно

море. Монографията е илюстрирана с цветни фотографии за разпознаване на причинителите на токсикологични инциденти с морски животни, както и терапевтичното поведение при пострадалите. Идеята на доц. Снежана Златева и приносът да се предостави такава липсваща до сега на нашия книжен медицински пазар литература, е изключително важна. Още повече, че съвместното изключително колегиално сътрудничеството на всички клинични токсиколози от Клиниката по токсикология, гр. Варна, показва значението и на този токсикологичен проблем, особено специфичен за региона, в който те живеят и работят. На тези колеги-токсиколози би трябвало също да се благодари за успеха им при диагнозата и лечението, успех за Клиниката по токсикология, в която доц. Златева работи заедно с тях вече толкова години. Един пример за работа в екип и изключителен принос към липсващата подобна литература у нас.

Своята активност като лекар, преподавател, клиничен токсиколог и представител на Българската токсикологична общност доц. Златева осъществява и като член на:

-Български лекарски съюз и член на Управителния съвет на Бълг. лекарски съюз в гр. Варна – 2016-2018 година

-Асоциация Българска клинична токсикологи, преименувана в Българско дружество по Клинична токсикология

-Член на ЕВРОТОКС от 2004 година

-Член на Българското дружество по авиационна , морска и космическа медицина от 1992 година

В представените от доц. Златева приноси на активността ѝ бих искала да обърна внимание на *раздел 10.2. – Приноси в областта на епидемиологията, първична и вторична профилактика /психологическото и психиатрично консултиране /*.

Осъществяването на 10 проекта на Фондация „Суицидопревенция“ и 7 проекта на Сдружение „Живот без алкохол“, на които е посветила доц. Златева голяма част от времето си и професионализма -

участвала в създаването и активната им дейност – един изключителен подход към голяма част не само на пациентите на клиничните токсиколози, а изобщо на нарастващия в последните години тревожен проблем на цялото общество. Алкохол, наркотици, опитите за самоубийство, необяснима агресия, особено при младото поколение, променена психика налагат крайната необходимост да се насочи дейността на цялата ни общественост с участието на водещи специалисти - медици, вкл. токсиколози и клинични токсиколози за преодоляването на тази тревожна ситуация. Психологически консултации, психиатрични консултации, участие на лекари-професионалисти, педагогически съветници и други, както и засилване активността на сдружения и фондации в насока изграждане на здраво поколение – това са идеите и на участващата в тези прояви, с които се е натоварила и доц. Снежана Златева – един много интересен и много труден подход и проблем.

В осъществяването общо 10 проекта на Фондация „Суицидопревенция“ и 7 на Сдружение „Живот без алкохол“, в които са участвали значителен брой хора на различна възраст – проведените психологични и психиатрични при съответната нужда консултации на участващите в тези проекти, значително са оказали помощ, благодарение на контакта с участващите организатори / в случая и доц. Златева /. Създаването и отпечатването на обучителни ръководства по гореспоменатите проблеми, последвани от правилна и индивидуализирана помощ от водещите преподаватели, са дали съответния резултат при посещаващите занятия участници. Дейността по тези проекти е съпътствана с издаване на брошури и ръководства, достъпни за всички участници, както и за цялата общественост, която проявява интерес към този изключително важен проблем на обществото.

Доц. Снежана Златева е изпълнила всички изисквания с представяне на необходимата документация и свързаните с нея условия за участие в обявения конкурс за академичното звание „Професор“.

Цялостната предложена за рецензия документация на доц. Снежана Златева, подредена според изискванията за участието в

обявения конкурс и обединяваща научноизследователската й дейност, преподавателската активност, заангажираността й с обществено полезна медико-професионално профилактична по характер гражданска активност показват, че кандидатката е един изключително сериозен, стойностен и достоен кандидат за академичната длъжност „Професор“.

Предлагам на Уважаемото научно жури да присъди на доц.д-р Снежана Златева Златева, дм, академичното звание „Професор“.

28.07.2018 год.

Рецензент Доц. д-р Анета Хубенова, д.м.

